

BATXILLERAT

2

Desenvolupament de la
competència comunicativa

Oratòria

ÍNDEX

Decàleg del bon orador	4
Taller 1: Joies de paper i altres tresors	6
Taller 2: La capsa de Pandora	18
Taller 3: D'interior d'illa... a illa artificial	30
Taller 4: Estrella Michelin	42
Taller 5: Som batxillers: ens hem guanyat la corona de llorer! ..	54
Petits secrets	66

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

En aquest quadern presentem cinc tallers que ensenyen estratègies per parlar en públic. L'objectiu fonamental és ajudar a desenvolupar habilitats de comunicació i a adquirir competències per parlar davant els altres.

Cada taller té una estructura basada en un mètode molt pràctic. Això fa que aquesta activitat sigui pautada, dinàmica i eficaç. En cinc passos senzills, es plantegen diferents tasques que tenen com a objectiu afermar la seguretat i la confiança en el moment de parlar en públic. I, alhora, ensenyen a **estructurar el missatge** i a fer una exposició ordenada i clara, incorporant-hi elements que ajudin a millorar l'estil personal i a donar més esclat a la intervenció oral, ja sigui individual o en grup.

Cada pas va acompanyat d'un consell o suggeriment que forma part del «Decàleg del bon orador», i que l'alumnat ha d'incorporar en la seva exposició. Consells que, d'una manera natural i progres-

siva, cada persona anirà assimilant i adaptant a la seva manera individual d'expressar-se, i així crearà el seu estil propi.

El contingut dels tallers és molt variat i divers. La seva finalitat és que puguin ser útils a tots els professors que vulguin incorporar **la comunicació, l'expressió i la creació oral** a les seves aules. Així doncs, cadascun dels tallers que presentem es pot treballar, indistintament, a classe de Català, Coneixement del Medi, Matemàtiques, etc., ja que el seu contingut aborda, no coneixements *stricto sensu*, sinó habilitats de comunicació.

Els temes triats obeeixen a un criteri de pluralitat didàctica. En cadascun és possible treballar temes transversals que poden suscitar debats molt interessants i enriquidors. Tal com estan plantejats els tallers, aquest quadern ofereix un valuós mètode d'innovació a l'aula, la dinàmica del qual beneficia tant l'alumnat com el professorat.

ESTRUCTURA DELS TALLERS

ESTRUCTURA DELS TALLERS

1

OBSERVA I DESCRIU. Llegeix

És el pas previ a qualsevol altra activitat. Les preguntes que s'hi formulen prenen com a referència la imatge que es mostra i després, prenen de referència un petit text. És un bon exercici que ensenya a observar, a reflexionar i a interpretar. És el preàmbul a descriure alguna cosa utilitzant tres paraules.

2

ARGUMENTA

Amb l'ajuda d'un petit text informatiu sobre la imatge que s'ha observat, o a partir d'una altra imatge, caldrà argumentar el per què sobre unes qüestions determinades. Aquesta activitat ajuda a la comprensió lectora, i sobretot a expressar el que un llegeix, comprèn i sap. En definitiva, aquí ens proposem acabar amb aquella frase sentida tantes vegades: «jo ho sé, però no sé com explicar-ho...».

3

ORDENA

A partir d'unes imatges desordenades, aquesta activitat demana posar-les en ordre tenint en compte el que s'ha après a les pàgines anteriors. A la comprensió lectora, s'hi uneix la comprensió visual. L'exercici no consisteix només a ordenar imatges, sinó a posar-hi títol i explicar de forma oral el que representa cadascuna, i, per tant, a **estructurar un missatge**.

L'oratòria ens recorda que importa **el que** diem. Importa, i molt, **com** ho diem. I dir-ho bé **davant d'un públic** que escolta ens permet formar part de l'apassionant món de la comunicació.

4

UNIU I CONSTRUÏU. Activitats

Convida a relacionar tot el que s'ha fet en els passos anteriors però en petit grup, i a construir una història d'una manera ordenada i clara pensant sempre en el públic que els escoltarà. Per a això, no n'hi ha prou a construir una bona història. És fonamental saber-la explicar.

5

INVENTA'T LA TEVA HISTÒRIA

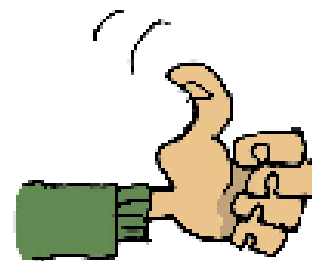
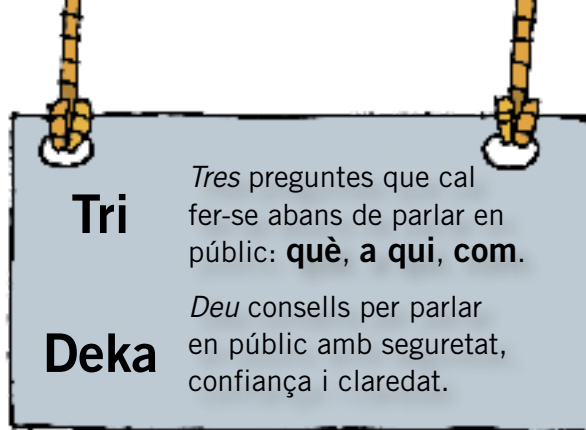
Es parteix d'una breu explicació sobre COM EXPLICAR HISTÒRIES i, a continuació, cal que l'alumne s'INVENTI UNA HISTÒRIA individualment a partir d'unes imatges o d'unes notícies o d'uns rètols publicitaris, però tindran poc temps per fer-ho. Aquesta activitat ajuda a desenvolupar la creativitat i l'espontaneïtat necessàries per parlar en públic. Quan escrivim, tenim temps per pensar el que volem explicar. Però quan parlem en públic, el temps determina la nostra forma de comunicar.

DECÀLEG DEL BON ORADOR

EL QUE NO HAS DE FER QUAN PARLIS EN PÚBLIC

- 1 **Donar l'esquena.** Si uses un suport gràfic de tipus PowerPoint, evita girar-te d'esquena i perdre el contacte visual amb el públic.
- 2 **Jugar amb les mans.** Dificultaràs que et pegin atenció si mous constantment un bolígraf o un llapis. Deixa el bolígraf sobre la taula, per evitar que et caigui a terra i que això produeixi una reacció poc convenient en el públic.
- 3 **Creuar els peus.** Evita quedar-te clavats al mateix lloc, perquè això treu vida a la teva història i reflecteix inseguretat.
- 4 **Parlar mirant al sostre,** i tampoc a terra. Reflecteix inseguretat.
- 5 **Fer cirurgia.** Evita començar seccionant la teva història en parts o explicant quants apartats té. Això avorreix i aporta molt poc. Procura parlar de manera que quedi ben clar l'ordre de la teva història. Quantes parts té, ho aniràs explicant de forma progressiva.
- 6 **Utilitzar coixins lingüístics.** Bé..., val?, o sigui... daixonses... eh..., mmm..., treuen vives a l'exposició.
- 7 **Evita dir «No».** Parla sempre en positiu, mai en negatiu. Si és necessari dir «No», que sigui per un motiu justificat.
- 8 **Mirar només una persona.** Tothom s'ha de sentir part de la teva història, i ningú n'ha de quedar exclòs. Per molt lluny que estigui situat.
- 9 **Llegir.** Pots tenir una petita fitxa, per si et cal recordar alguna dada.
- 10 **Abusar del text.** Si utilitzes un PowerPoint, que sigui per mostrar imatges, o un índex, o paraules clau com a referència i suport a la teva exposició.

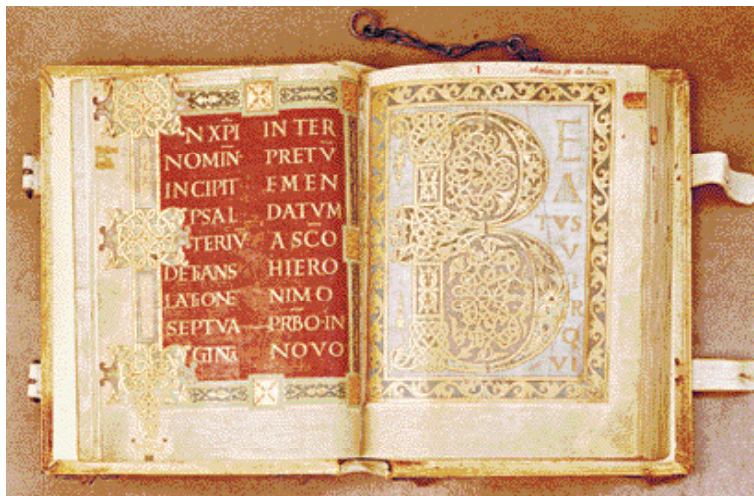

CONSELLS PER A UNA BONA ORATÒRIA

- 1 **Què** explicaràs. Tingues-ho ben clar abans de començar a parlar.
- 2 **A qui.** Si és a l'aula i ja et coneixen, mostra't natural i cordial.
- 3 **Com.** No totes les històries, discursos i exposicions s'expliquen de la mateixa manera ni amb el mateix registre. Depenent de quin sigui el tema i el públic, utilitzaràs un to més seriós o més informal.
- 4 **Mirar als ulls**, la millor manera de connectar amb el teu públic.
- 5 **Pausa.** Observa a tothom de forma panoràmica. Fes una pausa, i comença a parlar.
- 6 **Començament original.** Començar bé és fonamental per atrapar l'atenció del públic. Pensa en com t'agradaria a tu que t'expliquessin una història o alguna cosa que no saps. Si la primera frase et sona a alguna cosa ja coneguda, pot ser que no hi paris gaire atenció. Com a orador, posa't tu en el lloc del públic; així comprendràs que el que no t'agradaria a tu tampoc no els agradarà a ells.
- 7 **Alt i clar.** Parla en veu alta, perquè et sentin bé les persones que són a prop i les que són lluny. No hi ha res que molesti més al públic que no sentir-hi bé, ja sigui a causa de la distància o perquè l'orador parla molt fluixet.
- 8 **Variar el to de veu.** Igual que cantem variant la melodia, també convé parlar variant el to de veu. Alça la veu quan pronunciïs una paraula que vulguis destacar o important. Formula alguna pregunta, això manté en tensió l'atenció del públic.
- 9 **Mou les mans i els peus.** Les mans també parlen, però que no parlin massa. I camina de tant en tant, no et quedis sempre al mateix lloc. Que el teu moviment sigui natural. Parlar en públic no és estar com un estaquirot, sinó transmetre emocions.
- 10 **Tres.** Recorda sempre el nombre 3. Perquè la teva exposició sigui brillant i eficaç, pensa en tres paraules que donaran estructura a la teva història. El nombre tres queda sempre gravat en la ment de qui escolta. Si aconsegueixes que al final el teu públic recordi tres paraules importants, hauràs fet una exposició brillant, clara i eficaç. Tres. El nombre perfecte.

1

Joies de paper i altres tresors

OBSERVA I DESCRIU

- Descriu aquests llibres, fixant-te especialment en el paper i l'enquadrernació.
- Quines diferències hi observes, i quins detalls et criden l'atenció?
- Quin d'aquests llibres sembla més antic?
- Compara'ls amb els que utilitzes cada dia a l'escola; en què es distingeixen?

LLEGEIX

Els bestiaris eren llibres molt populars a l'edat mitjana; els més llegits després de la Bíblia. Els seus textos eren de lectura obligada per als estudiants, que se'ls aprenien de memòria. A través de les figures d'animals, els bestiaris ens mostren la mentalitat de l'home medieval, amb els seus temors i pors als perills mundans. Aquests llibres constitueixen un valuós patrimoni cultural dels segles XII-XV.

Ramon Llull va escriure en català el *Llibre de les bèsties*, inclòs dins de la seva gran obra el *Llibre de meravelles*. Les obres de Ramon Llull, el màxim representant de la literatura catalana medieval, encara es continuen estudiant avui en universitats de tot el món. A Anglaterra, el *Bestiari de Westminster*, també del segle XIII, és un dels llibres més bonics del món. Les seves figures ricament decorades amb colors vius el converteixen en una joia inigualable. I com a joies, estan custodiats en museus i biblioteques.

Amb tot, els amants dels llibres antics poden aconseguir un exemplar que és una còpia exacta de l'original. No arriba a ser una joia, però gairebé. Són els anomenats *facsimils* ('semblants a l'original'), que imiten, amb tots els detalls, l'obra original. Els facsimils són petites obres d'art, i no precisament gens barates. Qui en compri un tindrà un llibre exclusiu, numerat i irrepetible.

Bestiari en anglès. Segle XIII

Els bestiaris contenen moltes il·lustracions, fàcils de comprendre per al públic analfabet de l'època.

Bestiario de Juan de Austria és el títol de l'únic bestiari en llengua castellana del món. L'original es troba al *Monasterio de la Vid*, Burgos.

A l'edat mitjana, la reproducció de llibres es feia als monestirs com a treball col·lectiu. Era una feina lenta i feixuga; es requeria molt d'esforç per reproduir un text sense cap error i amb una bella cal·ligrafia. Els pigments per il·lustrar-los s'extreien de minerals, plantes i animals i era complicat elaborar-los. Tenir una d'aquestes joies avui és un luxe a l'abast de molt poca gent.

Si ens manca l'original, podem tenir un **facsimil**. Heus aquí un llibre d'hores. Els llibres d'hores van sorgir a París al segle XIV, i es van difondre per tot Europa de la mà dels reis, la noblesa i la burgesia enriquida, que els utilitzaven com a símbol de la seva posició social. Eren manuscrits compostos per salms i d'altres oracions de la litúrgia diària, elaborats en exclusiva per a una persona en concret, de manera que només n'existeix un exemplar al món. Estan fets amb pergamí, elaborat a partir de la pell d'animals, i malgrat que era un material molt car (calia sacrificar un gran nombre de vedells per a un sol llibre), s'utilitzava perquè es conserva millor que no pas el paper.

El llibre de les hores d'Isabel la Catòlica fou un regal de noces. Conté gran quantitat de miniatures, que eren pintures o dibuixos de figures que representaven escenes explicades en el text.

- 1 **Elabora una llista de paraules que t'ajudi a recordar el que has llegit, i què t'ha cridat més l'atenció. A continuació, intenta explicar de nou aquest text.**

MÉS QUE EN PARAULES TÈCNIQUES, CENTRA LA TEVA EXPOSICIÓ EN AQUELLS ASPECTES QUE RESULTIN MÉS CURIOSOS I MÉS ATRACTIUS.

ARGUMENTA

Gràcies al meravellós invent de la **impremta** al segle xv, avui podem llegir qualsevol llibre que ens vingui de gust sense haver de pagar-ne una fortuna. Encara que sempre hi haurà amants dels llibres antics (són els anomenats bibliòfils) que poden arribar a pagar molts diners per tenir un manuscrit original, la impremta ha permès que tothom per igual pugui accedir a la lectura. Des de col·leccions de clàssics universals, fins a llibres d'aventures...

Podem escollir entre milers i milers de títols en els formats més variats. I si volem llegir el *Llibre de les bèsties*, l'edició de butxaca no costa pas més de deu euros.

2 Expressa la teva opinió sobre el que s'afirma en aquest paràgraf:

Els bibliòfils són capaços de buscar durant setmanes i mesos un llibre concret per llibreries de tot el món. Si el troben, ho celebren com qui ha descobert un tresor. Molta gent no entén aquesta passió dels bibliòfils. Poc importa. A ells no els preocupa que el món no els entengui.

Tot seguit, explica per què quan busques un model de telèfon mòbil, o una marca de sabates, o un model de pantalons, o el disc del teu cantant preferit, busques i rebusques sense descans fins que el trobes. Si fas això, hi ha cap diferència entre un bibliòfil i tu? T'apassiona tant algun esport en particular que ets capaç de deixar de banda qualsevol altra activitat per tal de dedicar-hi el teu temps lliure? Admires un artista en especial fins al punt d'omplir les parets de la teva habitació amb la seva imatge? De vegades, es qualifica frívolament l'afició o els gustos dels altres sense valorar que això comporta un prejudici ofensiu. Has dit «friqui» a algú, o t'ho han dit a tu? Per quin motiu?

**COMENÇA
PARLANT
DE TU: DELS
TEUS GUSTOS,
DE LES TEVES
AFICIONS, DE
PER QUÈ ELS
GUSTOS SÓN
LLIURES
I HAURIEN
DE SER
RESPECTATS.**

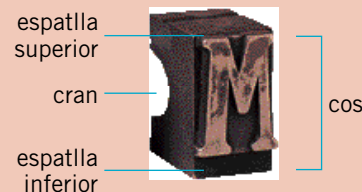
Més tresors

Amb l'arribada de la tipografia al segle xv, es va produir una revolució al món del llibre i de la cultura en general. Les primeres edicions es van anomenar incunables (paraula llatina que significa 'en bolquers', en referència a l'època en què els llibres encara eren en la seva infantesa tècnica, molt lluny de la impremta que es desenvoluparia després). Un incunable (imprès amb tipus mòbils d'impremta) té per a l'amant de llibres antics el mateix valor que una obra d'art per a un col·leccionista o una caríssima joia per a qui li agraden l'or i els diamants.

La Bíblia de Gutenberg

Tipus mòbil: Peça prismàtica rectangular de metall o de fusta que, en una de les seves bases, porta gravada una lletra, una xifra, etc., i que es reproduceix per estampació.

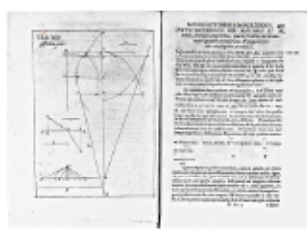

3 Imagina't que amb la teva família teniu una impremta des de fa cinc generacions. L'ofici d'impressor s'ha anat transmetent de pares a fills, i a tu t'apassiona tot el que estigui relacionat amb els tipus mòbils. Explica, amb arguments clars, per què les generacions joves haurien de conèixer millor aquest ofici.

4 Explica quines diferències hi ha entre aquests llibres (format, enquadernació, llengua en la qual estan escrits, tipus d'impremta...)

S. XV

S. XVII

S. XXI

ACOMPANYA LES TEVES PARAULES AMB DESCRIPCIONS DETALLADES PER IL·LUSTRAR LA TEVA EXPOSICIÓ. SI PARLES PER A UN PÚBLIC QUE NO ET VEU I NOMÉS ET SENT, HAS DE FER UNA DESCRIPCIÓ CLARA I EFICAÇ.

5 Imagina't que ets un locutor de ràdio. Informes de la propera edició d'una Fira del Llibre Antic a la teva ciutat. Redacta dues línies i emet la notícia als teus oients que et segueixen dia a dia i valoren la teva empatia comunicativa.

JOIES UNIVERSALS: MÉS ENLLÀ DEL TEMPS I DE LES FRONTERES

Un incunable de Tirant lo Blanc, el «tresor» català de la British Library

La Biblioteca Britànica amplia cada any la col·lecció catalana perquè «hi ha demanda».

La Biblioteca Britànica té a la seva col·lecció un dels tres incunables que es coneixen del Tirant lo Blanc de 1490.

NACIÓ DIGITAL.CAT

Les homilies d'Organyà

Es tracta d'una sèrie de sermons per predicar l'Evangeli. És un dels documents més antics escrits en llengua catalana, que alhora eren traducció d'uns altres escrits en occità. Les homilies segurament es van escriure entre finals del segle XII i principis del XIII.

El manuscrit original està exposat a la Biblioteca de Catalunya.

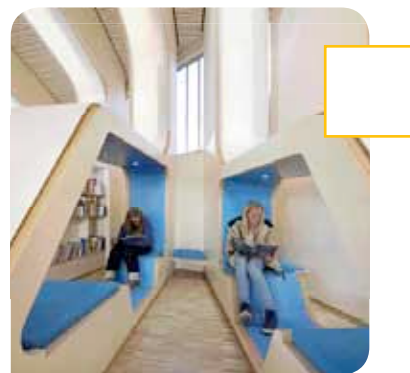
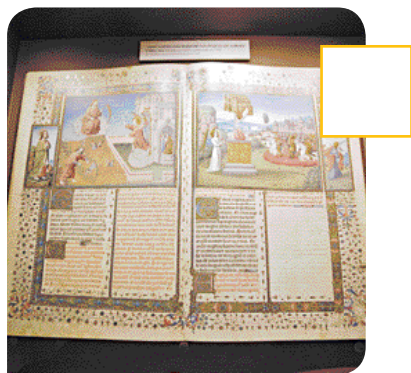
- 6** Busca a *Youtube* algun vídeo informatiu para a cadascuna d'aquestes notícies i escriu-ne aquí les adreces web.

ORDENA

Llibres per a tothom

- 7** Posa un títol il·lustratiu a aquestes imatges, i ordena-les de manera que narrin en què va beneficiar la impremta l'accés universal a la cultura.

COM MÉS TÈCNIC SIGUI EL CONTINGUT
DE LA TEVA EXPOSICIÓ, MÉS CLARES
HAURAN DE SER LES TEVES PARAULES.

CONSTRUÏU

- 8** **Uniu** tot el que heu après sobre el valor dels llibres, i **construïu** una història partint d'una d'aquestes imatges.

En aquesta pel·lícula es dóna importància al valor de les paraules i a la necessitat de conèixer la nostra història escrita en els llibres.

Pel·lícula inspirada en el llibre del mateix títol.

Imagina't com seria un món sense llibres, bé perquè estiguin prohibits o bé perquè un desastre natural hagi destruït totes les biblioteques.

Biblioteca de Nova York, escena de la pel·lícula *El día de mañana*.

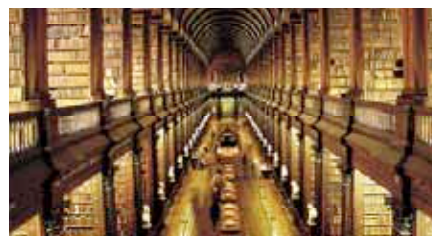
- 9** **Escriu** cinc paraules amb les quals construiràs la teva història. Depenent de quines paraules triïs, la teva història tindrà un registre i un to determinats. Després de llegir-la en veu alta, compara-la amb la que han escrit els teus companys.

**EN UNA HISTÒRIA,
LA PRIMERA PARAULA
ÉS FONAMENTAL. ÉS
LA QUE MARCA EL CAMÍ
DE TOTES LES ALTRES.**

Activitats

- 10** Com serien les biblioteques, si ja no hi hagués llibres de paper i només existís el format digital?

- 11** Vet aquí la biblioteca del Trinity College, a Dublín, que va servir d'escenari per a la pel·lícula de Harry Potter *El Presoner d'Azkaban*. Descriu-la amb tres adjectius.

- 12** Explica oralment aquesta declaració de Bioy Casares:

CREC QUE PART DEL MEU AMOR A LA VIDA EL DEC ALS LLIBRES.

Com explicar històries

Què podem dir aquí sobre com explicar històries, si del que parlem és de llibres...?

I com que els llibres parlen sols, una bona manera d'explicar històries és perdre's en una biblioteca i deixar-se portar. T'has preguntat mai per què hi ha tantes pel·lícules que recorren a la imatge d'una biblioteca per causar un efecte especial en l'espectador? És difícil explicar per què, però és innegable que una imatge cinematogràfica d'una bonica biblioteca plena de milers d'exemplars entre prestatgeries de fusta centenària té una força espectacular.

Observa aquestes imatges, i entendràs per què al cinema es recorre tot sovint a la imatge d'una biblioteca amb llibres exquisidament enquadernats, que en molts casos són l'orgull de la ciutat que els allotja. Una imatge rodada en una biblioteca és una manera brillant d'explicar una història.

Biblioteca d'*El cel sobre Berlín*.

No podia faltar a *Harry Potter* una escena de biblioteca centenària...

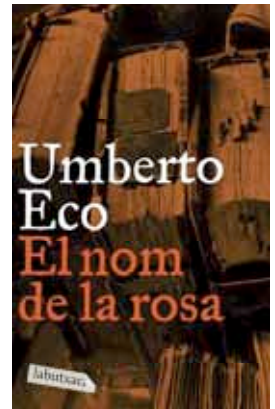
...ni a *Àgora*, on la barbàrie i el poc seny estan a punt de destruir la biblioteca més antiga del món a Alexandria. (Pel·lícula *Àgora*, d'Alejandro Amenábar)

INVENTA'T LA TEVA HISTÒRIA

- 13** Després de contemplar la bellesa d'aquestes biblioteques, que són autèntiques joies del patrimoni històric i cultural de les seves ciutats (Coïmbra, Melk, Washington, Alexandria, entre moltes d'altres), inventa't una història que transcorri en una ciutat del futur on no hi hagi llibres ni biblioteques. Pensa acuradament com descriuràs aquesta ciutat, de manera que en explicar-nos la teva història puguem «visualitzar-la» o imaginar-nos-la amb la teva descripció. I si en aquest futur imaginari no hi ha biblioteques, tampoc no sortiran al cinema... Pots començar la teva història amb aquestes paraules de Joan Fuster:

*Els llibres
no supleixen
la vida, però la vida
tampoc no supleix
els llibres!*

Joan Fuster

Rúbrica d'autoavaluació

■ Puntua't amb l'ajut d'aquesta taula:

Indicadors	BÀSIC (1 punt)	AVANÇAT (2 punts)	EXCEL·LENT (3 punts)	Puntuació (màxim 3 punts)
RESSALTAR ASPECTES CURIOSOS	He procurat ressaltar els aspectes curiosos.	He ressaltat els aspectes curiosos més que no pas els tècnics.	He ressaltat els aspectes curiosos i atractius i he cridat l'atenció del públic.	
EXPOSAR ELS GUSTOS PERSONALS	He parlat dels meus gustos personals.	He parlat dels meus gustos personals i he comentat que són lliures.	He parlat dels meus gustos personals, he comentat que són lliures i que han de ser respectats.	
DESCRIPCIÓ DETALLADA	He fet una descripció detallada.	He fet una descripció detallada sense avorrir.	He fet una descripció detallada i entenedora, sense avorrir.	
EN CONTINGUTS TÈCNICS, SER CLAR	Malgrat que el contingut era tècnic, he procurat ser clar.	Malgrat que el contingut era tècnic, he estat clar.	Malgrat que el contingut era tècnic, he estat clar i el públic ho ha entès.	
PRIMERA PARAULA IMPACTANT	He buscat una primera paraula impactant.	He començat amb una paraula impactant.	He començat amb una paraula impactant i he creat expectació.	

Clau d'interpretació:

1 a 5: Podria millorar

6 a 10: Nivell satisfactori

11 a 15: He assolit un bon nivell

Qualificació global:

La teva audiència opina

■ Escriu l'opinió dels teus companys:

a. He ressaltat els aspectes curiosos i atractius i he cridat l'atenció del públic?

b. He parlat dels meus gustos personals, he comentat que són lliures i que han de ser respectats?

c. He fet una descripció detallada i entenedora, sense avorrir?

d. Malgrat que el contingut era tècnic, he estat clar i el públic ho ha entès?

e. He començat amb una paraula impactant i he creat expectació?

